

Пазнанне, інтэлект, творчасць!

В.М.Варановіч,

метадыст вышэйшай катэгорыі

ДУА “Акадэмія паслядыпломнай адукацыі”

27-28 снежня, як раз напярэдадні Новага, 2019 года ў Акадэміі паслядыпломнай адукацыі адбыўся чарговы традыцыйны VIII Калядны фестываль педагагічнага майстэрства. У адышоўшым годзе фестываль праходзіў пад дэвізам “**Пазнанне, інтэлект, творчасць**”.

Настаўнікі рэспублікі сабраліся, каб паглядзець і паслухаць, што назапасілі майстры, падзяліцца сваім вопытам, узяць для ўкаранення ў сваіх установах адукацыі вопыт лепшых.

На секцыю настаўнікаў гісторыі і грамадазнаўства прыехалі з розных гарадоў краіны 25 настаўнікаў, яшчэ 9 давалі майстар-класы. Прычым, гэта былі як тыя, хто ўжо мае вопыт удзелу ў Калядным фестывалі і правядзення майстар-класаў, так і тыя, хто рабіў гэта ўпершыню.

Перад педагогамі стаіць задача пошука новых нестандартных форм узаемадзеяння са сваімі выхаванцамі. Педагог павінен праяўляць мабільнасць, варыятыўнасць, крэатыўнасць у выбары адукацыйных тэхналогій, якія могуць дапамагчы кожнаму навучэнцу праявіць свае інтарэсы, здольнасці, задаволіць яго патрэбы.

Патрэбна не замяняць традыцыйныя адукацыйныя тэхналогіі, а пашыраць іх магчымасці, прымяняючы новыя метады, метадычныя прыёмы, формы. Медыяадукацыя і візуалізацыя дапамагаюць вучню лепш пазнаць, асэнсаваць і засвоіць, запомніць матэрыял (асабліва, калі вучань візуал).

Візуалізацыя – гэта трэнд школьнай гістарычнай адукацыі. Таму менавіта яе выбралі для сваіх майстар-класаў сапраўдныя майстры педагагічнай працы, намеснік дырэктара па метадычнай рабоце, настаўнік сталічнай гімназіі № 43, **Вера Аляксандраўна Сячкова**, і настаўнік-метадыст гімназіі № 5 г. Гродна **Надзея Фімінічна Някрэвіч**.

В.А.Сячкова у сваім майстар-класе “**Інтэграцыя медыяэлементаў ва ўрок: ярка і вобразна**” на яскравых прыкладах паказала, як можна выкарыстоўваць розныя медыяэлементы, візуальныя прыёмы (праца з карцінамі, карыкатурамі, агучанымі відэаматэрыяламі, ролікамі) у якасці медыятэкстаў на ўроках абагульнення. Гэта шыкоўны спосаб для паўтарэння пройдзенага, калі вучань самастойна збірае, ацэньвае, сістэматызуе і выкарыстоўвае пазнавальную інфармацыю ў сваёй вучэбнай дзейнасці. Зацікавіў слухачоў відэаролік “Зроблена ў СССР”, выкарыстанне хэштэгаў на уроках гісторыі і інш. Майстар-клас Веры Аляксандраўны стаў яскравым прыкладам бліскучага, да хвілінкі выверанага мноства інтэрактыўных метадаў, прыёмаў, якія дазваляюць зрабіць урокі насычанымі, цікавымі, пазнавальнымі, ад якіх у вучняў загарваюцца вочы, якія прымушаюць іх

самастойна працаваць, знаходзіць цікавую і разнастаўную інфармацыю, працаваць з ёю, сістэматызаваць, аналізаваць, абагульняць, рабіць высновы.

Н.Ф.Някрэвіч правяла масістар-клас па тэме **“І яркі вобраз бачна мовіць...”**, на якім працавала з групамі настаўнікаў па складанні паняццйнага кросэнса, асацыятыўнай карты памяці “Статут ВКЛ 1588 г.” і асацыятыўнага інтэлектуальнага рада.

Кросэнс – асацыятыўная галаваломка новага пакалення, азначае «перасячэнне сэнсаў». Ён складаецца з дзевяці карцінак, замкнёных ў стандартнае поле як для гульні ў «Крыжыкі-нулікі». Ідэя кросэнса належыць пісьменніку, педагогу і матэматыку Сяргею Федзіну і доктару педнаук, філосафу і мастаку Уладзіміру Бусленка. Пры складанні кросэнса выбіраюць тэматыку, 9 элементаў (вобразаў) па тэме, патрэбна знайсці сувязі паміж элементамі і паслядоўнасць па тыпу сувязі. Потым падабраць карцінкі, ілюструючыя выбраныя элементы (вобразы) і замяніць адны – другімі. Плюсамі метадыкі кросэнса як сродка развіцця лагічнага і творчага мыслення навучэнцаў з’яўляецца тое, што кросэнс дазваляе хутка і вобразна разгледзець вялікія па памеры тэмы, спрыяе фарміраванню метапрадметных кампетэнцый, адказвае выклікам часу і сучасным патрабаванням да навучальнага працэсу, выклікае інтарэс у вучняў.

Таму настаўніца раздала ўдзельнікам нарэзаныя карцінкі і прапанавала ім скласці з іх пазл і даць яму назву. Другая група атрымала тэкст Статута ВКЛ 1588 г. і візуальны рад да яго, каб скласці інтэлектуальную карту памяці, трэцяя – маркі з выявамі выдатных беларускіх пісьменнікаў, якой было прапанавана працаваць па РАФТ-стратэгіі (прыёму, накіраванаму на стварэнне тэкстаў вызначанай тэматыкі). Усе удзельнікі майстар-класа выдатна справіліся з заданнямі і цудоўна абаранілі сваю работу. Гэтыя прыёмы развіцця інтэлекту, памяці вельмі запатрабаваныя і ў настаўнікаў, і ў вучняў, таму што дазваляюць ім засвойваць новыя спосабы пазнавальнай дзейнасці, праявіць не толькі веды, але і творчасць, вымагаюць ад іх вельмі напружанай інтэлектуальнай працы.

«Як “пражыць” гісторыю» – вось тэма майстар-класа, якім падзялілася з калегамі настаўнік гімназіі № 34 г. Мінска **Дар’я Алегаўна Касякова**. **Гістарычная структурыраваная драма** – новы прыём, паказаць, як з ім працаваць, не такая ўжо і лёгкая задача. І з ёю бліскуча, як заўсёды, справілася Дар’я Алегаўна. Структурыраваная драма належыць да так званай Homo historicus. Што гэта азначае? Пашырэнне антрапалагічнага стылю мыслення ў аналізе мінулага, з характэрнай для яго канцэнтрацыяй увагі на трансфармацыях у галіне культуры, палітыкі і сацыяльных адносінаў; міждысцыплінарнасць і метадалагічнае разняволенне даследаванняў па гісторыі праз выкарыстанне напрацовак сучаснай гуманістыкі – антрапалогіі, этналогіі, сацыялогіі, паліталогіі, псіхалогіі і г.д.; рэфлексія даследчыка над уласнымі даследчымі метадамі і значэннем тых ведаў, якія ён здабывае/стварае з іх дапамогай. Урэшце, гэта кожнае даследаванне мінулага з пазіцыі чалавека, праз чалавека, дзеля чалавека;

інакш – ачалавечванне гісторыі. Да прыярытэтаў належыць таксама распрацоўка праблем палітычнай, культурнай і сацыяльнай гісторыі, гістарычнай біяграфістыкі, гісторыі ментальнасці, даследавання сям'і, вуснай гісторыі, гістарычнай памяці, палітыкі гісторыі ды інш. Дар'я Алегаўна ўзяла для майстар-класа такую вельмі складаную праблему як генацыд псіхічна хворых людзей падчас Другой сусветнай вайны ў фашысцкай Германіі і на тэрыторыі Беларусі. Мы прызвычаліся да таго, што палітыка генацыда, заснаваная на расавай тэорыі прыярытэту арыйскай нацыі і непаўнаважнасці іншых, якіх, на думку А.Гітлера і яго аднадумцаў і паплечнікаў, патрэбна было знішчыць або пераўтварыць у рабоў, была рэалізавана ў большай ступені ў адносінах да яўрэяў. Яна носіць назву “халакост”. Але ж менш увагі надаецца вывучэнню такой жахлівай старонкі гісторыі як знішчэнне цыганоў і псіхічна хворых людзей ва ўсіх краінах, дзе ўстанавіўся фашысцкі рэжым. І першымі ахвярамі сталі самі немцы. Дык вось, Д.А. Касякова і паказала вельмі яскравыя прыклады, як працаваць з дакументальным і візуальным матэрыялам па данай тэме.

Мяркую, што настаўнікі, папрацаваўшы па метаду структурыраванай драмы, шмат чаго ўзялі для сябе і паспрабуюць выкарыстаць яго на сваіх уроках. Так што майстар-клас быў надзвычай карысным.

Урок для дарослых па тэме **«Век жыві – век вучыся»** правяла настаўнік гімназіі № 1 г. Ваўкавыска **Ірына Багданаўна Клак**. Вельмі цікава было назіраць, як настаўнікі, удзельнікі майстар-класа, разбіраліся з прыярытэтамі адукацыі на сучасным этапе, з яе функцыямі, абіралі для сябе галоўнае – будаваць “кар’еру” і дасягаць вяршынь у педагагічнай сферы ці заставацца чалавекам і прафесіяналам у розных абласцях. Тэма адукацыі надзвычай актуальная не толькі ў вучняў, таму што ім патрэбна самавызначыцца з далейшым шляхам свайго прафесійнага станаўлення, выбраць стратэгію будучага жыцця, набыцця адукацыі новага ўзроўню, але і для настаўнікаў, якія павінны вызначыцца: набываць новыя веды, авалодваць новымі сучаснымі метадамі і прыёмамі выкладання гісторыі і грамадазнаўства, ці “пачываць на лаўрах”, нічога новага не робячы, і лічыць, што іхняя адукацыя і прафесійных навыкаў, кампетэнтнасці хопіць на ўсё жыццё. Зараз такая стратэгія не спрацоўвае, таму парадыгма «адукацыя – на ўсё жыццё» змяняецца на «адукацыя – праз усё жыццё». Змяніліся і формы набыцця адукацыі і сертыфікацыі. Калі раней існавалі толькі тры формы – вочная, завочная і вячэрняя, то зараз вельмі запатрабавана дыстанцыйнае навучанне, якое дае магчымасць атрымаць неабходныя веды ўдалённа, на адлегласці, парцыённа, або капсульна (невялікімі капсуламі-спецыялізаванымі курсамі) ў той час і ў тым аб’ёме, якія будуць зручныя канкрэтнаму спецыялісту. Існуе таксама модульная сістэма сертыфікацыі, якая дазваляе пацвярджаць кваліфікацыю, кампетэцыі паэтапна, па меры гатоўнасці, без глабальных часавых і грашовых затрат. Дарэчы, у Сінгапуры (лідэр у сферы адукацыі) бесперапынная адукацыя грамадзян 40+ мае статус дзяржаўнага прыярытэту. Да гэтага зараз імкнецца ўвесь свет.

Час адной прафесіі, атрыманай у пачатку кар'ернага шляху, сыходзіць беспаваротна. Нават з'явіўся новы тэрмін – дзіджыталізацыя – перавод усіх відаў інфармацыі (тэкставай, аудыёвізуальнай) у лічбавую форму. Смартфоны і планшэты даўно сталі неад'емнай часткай жыцця сучаснага чалавека, у тым ліку і нашых вучняў. Яны выраслі і растуць на камп'ютэрных гульнях, у іх іншая сістэма каштоўнасцей і прафесійнай матывацыі. Гульні вы кантэнт, дух саперніцтва, спаборніцтва, падмацаваныя візуалізацыяй, накапленнем балаў ці віртуальных бонусаў становяцца для вучняў моцным і сур'ёзным матывуючым фактарам. Таму атрымліваць веды з дапамогай лічбавых памочнікаў – гэта важны сучасны трэнд адукацыі. У Фінляндыі даўно перайшлі на «перакуленае навучанне», калі вучань вывучае тэорыю праз гаджэты, тэлевізары, камп'ютэры... А ў класе прыходзіць для таго, каб пад кіраўніцтвам настаўніка замацаваць атрыманыя веды на практыцы. Такое навучанне набывае ўсё большую папулярнасць і ў нас. Многія настаўнікі паспяхова прымяняюць у сваёй педагагічнай практыцы «перакуленае навучанне», ІТ-тэхналогіі, дзеляцца сваім вопытам іх укаранення ў адукацыйны працэс па гісторыі і грамадазнаўству.

Выкарыстанню ІКТ – тэхналогій на ўроках гісторыі і грамадазнаўства быў прысвечаны майстар-клас настаўніцы сярэдняй школы № 29 г. Віцебска імя В.В.Піменава **Наталлі Уладзіміраўны Дзімаваў**. Яна правяла «**Урок з інфаграфікай: калейдаскоп магчымасцей**». І сапраўды, яе урок для дарослых быў калейдаскопам для настаўнікаў, у якім яны пабачылі розныя прыёмы і метады складання інфаграфікі, магчымасці яе выкарыстання на уроках гісторыі і грамадазнаўства. Атрымалася вельмі цудоўна і непаўторна!

Яна прапанавала ўдзельнікам фестывалю свае напрацоўкі, прывяла прыклады сваёй працы, паказала, як з найменшым коштам зрабіць якаснае даследаванне, зацікавіць ім вучняў. Удзельнікам вельмі спадабаліся прыёмы і метады, якія прапанавала ім Наталля Уладзіміраўна. Яе напрацоўкі ўжо знайшлі сваё адлюстраванне на старонках часопіса «Беларускі гістарычны часопіс» і будуць цікавымі шырокаму колу настаўнікаў – чытачоў і падпісчыкаў часопіса. Яны самастойна, пад кіраўніцтвам вопытнага мэдэратара, майстар зрабілі свае прыклады інфаграфікі, якія змогуць выкарыстаць у сваёй педагагічнай практыцы.

Дарэчы, на фестывалі мноства майстар-класаў насілі вельмі разнастайныя назвы, па большасці англамоўныя. Чаму так сталася? Таму, менавіта, што ў адукацыю мноства сучасных прыёмаў і метадаў прыйшлі з бізнэсу. І тое, што спрацавала ці спрацоўвае там, як мага лепш падыходзіць для выкарыстання і ў адукацыі. Таму і ў назвах майстар-класаў гучалі такія словы, як “лайфхак”, “пост-іт”, “сторытэлінг”, “лэпбук”, “буктрэйлер” і інш. У апошні час усё большую папулярнасць сярод моладзі набываюць “квэсты”, “вэб-квэсты”, “воблачныя” тэхналогіі, лайфхакі, мэсэнджы, хэштэгі, GR-коды, плікеры, падкасты (складанне і распаўсюджанне аудыё і відэафайлаў у стылі радыё- і тэлеперадач у Інтэрнэце). Нашы вучні любяць “сядзець” ў Інстаграме, “чаціцца” у Viber, WhatsApp, Telegram,

Facebook Messenger, WeChat, ставіць лайкі, ствараць хэштэгі. Гэта як раз тое, што вельмі цікавіць вучняў, асабліва старэйшага ўзросту, дазваляе ім праявіць сваю фантазію, крэатыў, выклікае цікавасць, вучыць праяўляць смякалку, адвагу і інш. не самыя горшыя якасці. Менавіта паказу выкарыстоўвання новых тэхналогій, прыёмаў і метадаў ва ўрочнай і пазаўрочнай рабоце настаўніка гісторыі і грамадазнаўства, былі прысвечаны майстар-класы **А. У. Ярашук, Г. В. Свентухоўскай, Г. М. Руціч.**

Складаннем **лайфхакаў** і іх выкарыстаннем на ўроках **гісторыі** зацікавіла прысутных настаўнік-метадыст сярэдняй школы № 10 г. Пінска **Алена Уладзіміраўна Ярашук.** Тэма яе майстар-класа «**Лайфхак: як зрабіць навучанне прасцей і запамінальна?**». Лайфхак у паўсядзённасці азначае «хітрыкі жыцця», «народную мудрасць» або карысная парада, якая дапамагае вырашаць бытавыя праблемы, тым самым зберагаючы наш час. Гэта набор метадык і прыёмаў «узлома» навакольнага жыцця дзеля спрашчэння працэса дасягнення пастаўленых мэтаў пры дапамозе розных парад і хітрых трыкаў. Звычайна лайфхакер не складае новых метадыкі, а прызвычайваецца да існуючых. Тэрмін «лайфхакінг» запазычаны з ІТ-лексікону у 2004 годзе брытанскім журналістам Дэні О'Брайенам. Ён аб'яднаў словы *life* («жыццё») і *hack* («узлом»). Найбольш блізкія для нас эквіваленты — «смякалка», «рэцэпт», «знаходка». Якія прыёмы выкарыстоўваюцца у лайфхакінгу? Смякалка; мнематэхніка; карты памяці; кіраванне часам; сацыяльная інжынерыя (бяспека); рознастайныя падборкі парад (напрыклад, «1000 карысных парад», «Парады турысту», «Парады вучню», «1000 і 1 парада, як выжыць у незнаёмых абставінах і пераўтварыць непрыемную сітуацыю ў станоўчы вопыт» і т. п.);

Алена Уладзіміраўна паказала, як скласці лайфхак, і з яго дапамогай зрабіць урок вельмі цікавым і пазнавальным для вучняў, каб ён быў эфектыўным і працаваў на вынік. Прывяла прыклады, як лафхакі развіваюць метапрадметныя, асобныя і прадметныя кампетэнцыі вучняў, дапамагаюць ім дасягаць вынікаў, ставіць задачы і вырашаць жыццёва важныя праблемы ў незнаёмых сітуацыях. Удзельнікі фестывалю папрацавалі ў групах, кожная склала свой лайфхак, абмеркавалі, як, на якіх уроках можна іх прымяніць, каб выклікаць цікавасць і пазнавальны інтарэс да прадмету (Артыкул аб выкарыстанні лайфхакаў на ўроках гісторыі апублікаваны ў № 1 «Беларускага гістарычнага часопіса»).

Новым вопытам выкарыстання такога маленькага «клейкага» сродку навучання як сцікер падзялілася настаўніца сярэдняй школы № 16 г. Брэста **Галіна Віктараўна Свентухоўская.** Тэма яе майстар-класа – «**Post-it: “клейкае” вырашэнне вучэбных задач**». У аснове тэхналогіі выкарыстання сцікераў ляжыць клеевая тэхналогія, якая дазваляе шматкратна прыклеіваць і адклеіваць невялікія лісточкі, звычайна жоўтага колеру, на якія з аднаго боку вузкай паласой нанесены спецыяльны клей, і які не астаўляе слядоў на паверхні, да якой прыклеіваецца. «Post-it» – назва кампаніі канцылярскіх тавараў, якая ўпершыню стала выкарыстоўваць

клейкія бланкеты і закладкі, зараз яна вядома ва ўсім свеце. Цяпер існуюць шматлікія бланкеты і закладкі з клейкім краем розных колераў, якія лёгка адрываюцца і могуць быць прыклеены да любой паверхні – да дошкі, у сшытку, да сцяны, да ліста ватмана, і вельмі лёгка здымаюцца. Галіна Віктараўна прапанавала 3 групам настаўнікаў папрацаваць у ролі вучняў з падручнікамі для 6-7 класаў і класці з дапамогай сцікераў адказы на пытанні прапанаваных урокаў. Галоўнае, што настаўнікі працавалі з вялікім задавальненнем і інтарэсам, свайго майстра не падвялі. Зрабілі ўсё не горш за вучняў, якія ўжо маюць вопыт працы са сцікерамі.

Зараз многа ўвагі надаецца індыўідуальным траекторыям прафесійнага развіцця практных кампетэнцый спецыялістаў, калі яны арыентаваны на выкананне канкрэтных функцый і роляў. Такая тэндэнцыя існуе і ў нас. Таму практнае навучанне набывае значную вагу. Адным з метадаў практнага навучання з'яўляецца стварэнне і выкарыстанне ў адукацыйным працэсе лэпбука.

Стварэнню лэпбука як медыяпрадукта быў прысвечаны майстар-класс намесніка дырэктара па вучэбнай рабоце, настаўніка-метадыста сярэдняй школы № 2 г. Бярозы **Галіны Міхайлаўны Руціч**. **Лэпбук** — у перакладзе з анг. — кніга на ўколенцах, «накаленная кніга». Адаптавала яго пад наш менталітэт Таццяна Пірожанка. Яна распрацоўвала гэту тэхналогію для заняткаў са сваім дзіцём і прапанавала выкарыстаць яе ў даследчай рабоце. Часта можна сустрэць і іншыя назвы: тэматычная папка, інтэрактыўная папка, папка праектаў. Яна прадставляе сабой кніжку-раскладанку з кішэнямі, дзверцамі, вакенцамі, укладкамі і рухомымі дэталямі, у якія памяшчаюцца матэрыялы па адной тэме ў выглядзе невялікіх тэкстаў, малюнкаў, дыяграм, графікаў, інфаграфікі, і інш. Гэта калекцыя маленькіх кніжчак па абранай тэме, якія настаўнік разам з навучэнцамі, або вучні самастойна збіраюць, напаяўняюць, склейваюць асобныя часткі ў адно цэлае, крэатыўна афармляюць, выкарыстоўваючы розныя колеры і формы. Такім чынам, лэпбук — гэта збіральны вобраз плаката, кнігі і раздатачнага матэрыялу, які накіраваны на развіццё творчага патэнцыялу навучэнцаў у рамках дадзенай тэмы, пашырэнне іх кругагляду і фарміраванне спосабаў дзейнасці, навыкаў і ўменняў.

Стварэнне лэпбука з'яўляецца адным з відаў практнай, сумеснай інтэрактыўнай дзейнасці дарослага выкладчыка і вучняў, творчым інтэлектуальным прадуктам дзіцячага даследавання. Інтэрэс абумоўлены не толькі колернасцю і незвычайнасцю, але і знаёмым зместам.

Структура і змест лэпбука прыдатны вучням як малодшага, так і старэйшага падлеткавага ўзростаў, у тым ліку і з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, асобнымі адукацыйнымі патрэбамі. Лэпбук дазваляе улічваць іх узроставыя і індыўідуальныя асаблівасці, адказвае патрабаванням да прадметна-развіваючага асяроддзя: носіць інфармацыйны, поліфункцыянальны, варыятыўны, творчы, групавы характар, спрыяе развіццю мовы, творчасці, уяўленняў, дазваляе задзейнічаць групу вучняў,

ды і бацькоў таксама, вучыць працаваць у камандзе, мае дыдактычныя ўласцівасці, з'яўляецца сродкам мастацка-эстэтычнага развіцця навучэнцаў, прыахвочвае іх да свету мастацтва, забяспечвае гульнявую, пазнавальную, даследчую і творчую дзейнасць і актыўнасць вучняў.

Лэпбук – выдатны спосаб замацаваць вызначаную настаўнікам тэму, паўтарыць, лепш запомніць матэрыял, асэнсаваць яго, правесці даследчую работу ці ажыццявіць праект, у якіх вучань шукае, аналізуе, апрацоўвае, сарціруе інфармацыю, робіць высновы. Ён развівае творчыя і камунікатыўныя навыкі дзяцей, спрыяе актыўнай пазнавальнай дзейнасці, фарміруе дзейсныя спосабы навучання. Школьнікам патрэбны эмацыянальныя, яркія і захапляльныя заняткі, у якіх яны задавальняюць сваю пазнавальную актыўнасць і інтарэс. Кожны занятак павінен быць проста цікавым!

У выніку стварэння лэпбука ў сучасных вучняў развіваюцца ўніверсальныя ўменні, метапрадметныя, ключавыя кампетэнцыі: працаваць у камандзе, групе, падгрупе, індывідуальна, творча, планаваць сваю дзейнасць, дамаўляцца з таварышамі, размяркоўваць ролі і віды працы, свае абавязкі, прымаць асабістыя рашэнні, знаходзіць патрэбную інфармацыю, адбіраць, сістэматызаваць, абагульняць яе, самастойна даваць адказы на ўзнікаючыя пытанні, вучыцца гаварыць, выказваць свае думкі і жаданні, даносіць іх да іншых. Бачылі б вы, як захапляльна, з якім інтарэсам працавалі настаўнікі, ствараючы лэпбукі па прапанаваных Г.М. Руціч тэмах па гісторыі Беларусі. Во, дзе кіпелі страсці! Але справіліся ўсе групы і выдатна прэзентавалі вынікі свай работы! (Матэрыял аб вопыце стварэння лэпбукаў на уроках гісторыі будзе апублікаваны на старонках “БГЧ”).

Адметнай рысай фестывалю было тое, што упершыню на фестывалі настаўнікі прадстаўлялі свае медыя і метадычныя прадукты. Кожны з удзельнікаў вёз на фестываль свае метадычныя напрацоўкі. А вось каму пашчасціць прадстаўляць іх на шырокі агляд, вырашалі самі педагогі. У выніку галасавання, якое было праведзена з дапамогай сцікераў (Мне гэта цікава, я б з задавальненнем паслухаў і даведаўся аб гэтым больш, Я гэта ўжо ведаю, сам выкарыстоўваю, Пазнаёмлюся с гэтым іншым разам), удзельнікі фестывалю выявілі 4 тэмы і педагогаў, якія зацікавілі іх больш за ўсіх. Такімі настаўнікамі, якім было прадастаўлена права на працягу 15-20 хвілін пазнаёміць прысутных са сваім вопытам сталі: настаўнік-метадыст гімназіі № 1 г. Салігорска **В. Г. Жураўлевіч**, настаўнік гісторыі, намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй школы № 5 г. Смаргоні **Л. П. Валынец**, настаўнік Кухціцкага ВПК дзіцячы сад-сярэдняя школа **Д. М. Валасевіч**, настаўнік сярэдняй школы № 28 г. Гродна **К. А. Рабкова**.

Тэмы, якія найбольш зацікавілі прысутных, – «Выкарыстанне электронных адукацыйных рэсурсаў у навучанні гісторыі і грамадазнаўству», «Выкарыстанне сторытэлінгу на ўроках гісторыі», «Прымяненне табліц і схем у выкладанні гісторыі» і «Гексы на ўроках гісторыі». Мяркую, што гэтыя тэмы таксама зацікавяць рэдакцыю «Беларускага гістарычнага

часопіса» і матэрыя пра настаўнікаў, якія іх актыўна укараняюць у педагагічную практыку, таксама знойдзе сваё месца на старонках часопіса.

Нельга абысці сваёй увагай і культурную складаючую фестывалю. Настаўнікі настолькі цікавыя людзі ў паўсядзённым жыцці, што не раскажаць аб яшчэ адной старонцы іх інтарэсаў, хобі, немагчыма. Таму свае творчыя здольнасці яны дэманстравалі на так званых інтэрактыўных перапынках. Захапленні іх вельмі разнастаўныя, таму яны змаглі улічыць інтарэсы усіх і кожнага. Хтосьці рабіў разам з жадаючымі навагоднія паштоўкі сваімі рукамі, хтосьці гуляў у навагодняе бурыве, хтосьці ўдзельнічаў у QR-квэсце, хтосьці звязаў лёгкую, як пушынка, шаль, а хтосьці проста з задавальненнем танчыў разам з настаўнікам-метадыстам ліцэя № 2 г. Мінска **Дзмітрыем Аляксандравічам Дрожжам**. Дзмітрый Аляксандравіч добра знаёмы гісторыкам краіны як выдатны настаўнік, фіналіст конкурсу «Настаўнік года Беларусі-2017», які заняў другое месца ў намінацыі «Гісторыя, геаграфія». Ён не толькі выдатны прафесіянал, але і не менш выдатны танцор, які прафесійна займаецца танцамі. У яго калекцыі іх шмат – ірландскія, балтыйскія, беларускія, сярэдневяковыя ды інш. Танчыць не толькі ён сам, але і яго вучні, разам з якімі ён даваў майстар-клас **«Танцуюць усе!»**, і заставіў пусціцца ў скокі ўдзельнікаў фестывалю! Вось гэта было цікава і яскрава, настолькі ўсім спадабалася, што ён быў прызнаны лепшым інтэрактыўшчыкам!!! Бо яшчэ і ўвечары, на навагоднім “капусніку”, Дзмітрый Аляксандравіч разам са сваімі вучнямі абыграў 7 настаўніцкіх каманд у навагодняй віктарыне! Вось гэта майстар!!!

Дзякуючы выдавецтву “Аверсэв” настаўнікі, якія давалі майстар-класы для удзельнікаў фестывалю, атрымалі ў падарунак блакноты, каляндарыкі, ручкі, вучэбныя дапаможнікі. А намеснік рэдактара “Беларускага гістарычнага часопіса” парадавала новымі і самымі значнымі нумарамі часопіса за год! Дзякуй вялікі, калегі!!!

Фестываль завяршыўся. Але, як той Карлсан, – «Ён адляцеў, але абяцаў вярнуцца». Так што, да новых сустрэч на чарговым фестывалі! Рыхтуйцеся, прыязджайце, набывайце веды і майстэрства, шчодро дзяліцеся сваім вопытам і атрымаеце ўзнагароду – новы вопыт, новыя эмоцыі, новыя сустрэчы і знаёмствы з калегамі, жаданне тварыць і дасягаць новых мэтаў і вяршынь у педагагічнай прафесіі і працы!